

gjøre det nødvendigt; men naar man ad Lovgivningsveien erkjender, at den ikke længere behøves, saa affkaffer man den, og hvorfor erkjende vi, at den i dette Tilfælde ikke længere behøves? fordi Kongen for en meget væsentlig Deel allerede har givet sit Mandat fra sig og overladt det til Amtmændene at give Bevillinger indenfor visse Grændser, og derved fremkaldt saa stor Uligghed i Landet, at man ikke bør lade det saaledes vedblive.

Jeg skal dermed forlade det Spørgsmaal: skal Næringsfriheden indføres omtrent saaledes, som den er defineret i det foreliggende Lovudkast, eller ikke, idet jeg betragter det som en Bevillighedsfag fra Lovgivningens Side, og navnlig fra Regjeringens Side, mod alle dem, der for Dieblirket nyde Godt paa deres Medborgeres Beføstning af den indskrænkede Næringsring; det er en Affindelse, og der kan kun være Spørgsmaal om, hvorvidt Affindelsen er for hurtig, fortiden paatrængende eller ikke.

Det er et Tidsspørgsmaal; men der indrømmes overmaade Meget, idet der er indrømmet Noget. Hvad Tidsspørgsmaalets Afgjorelse angaaer, saa horer jeg nærmere til dem, der ville en længere Tid, end til dem, der kun ønske en kortere.

Jeg vender mig nu mod Loven, og jeg erklærer da først, at saa mangelfuld den end forekommer mig, saa er dog det at faae en Lov af den Besskaffenhed sat igjennem, ligeover for den Forvirring og Uret og Ubillighed, der er tilstede i Næringsforholdene i saa mange Henseender, en saa vigtig Sag, at jeg hellere stemmer for den med alle dens Mangler, for at bryde med en skadelig Fortid, end jeg vil undvære, at den gaaer igjennem. Altsaa, jeg vil for mit Bedkommende forsøge ved Næringsforslag at afhjælpe Manglerne; men seer jeg, at jeg ikke kan vinde blandt Andet Regjeringens Tilslutning til dem, det vil sige, at Regjeringen erklærer, at dersom de gaae igjennem, saa vil Loven ikke udkomme, saa vil jeg tage dem tilbage, og jeg holder mig overbevist om, at Regjeringen vil gjøre et loyalt Brug af denne Erklæring og ikke misbruge den imod mig.

Den første Hovedsætt, som der er ved Loven, det er, at den staaer i et af de vigtigste Punkter, efter min Betragtningssmaaede, i den fuldstændigste Modsigelse med sig selv. Den gaaer løs paa at hæve iblandt andet, og som et væsentlig Formaal, den Lov, som er imellem de forskjellige Næringsbrug, fordi man ingen forstandig og sikker Begrændsning kan finde imellem dem, den gaaer løs paa at frigjøre Kræfterne fra de forskjellige Aaand, hvorefter de efter de forskjellige Tidssomstændigheder og Stedligheder nu bestude sig. Men hvorledes gjør da Loven nu det? Den beholder en Tradition af lutter Tilfældigheder, idet den opstiller en Række af Næringsbrugere, 10, 12, 17, 31, 32 — jeg veed ikke saa nøie hvormange, men det gjør heller ikke noget — som den staaer sammen, men derved bliver Forskjellen mellem det, der nu finder Sted under vore Næringsforhold, og det nye, der skal etableres, ikke nogen anden, end at man staaer flere Næringsbrug i Hartkorn, klapper flere sammen, og man kommer saaledes ikke stort videre, end man var før. Man har søgt at afhjælpe denne Ulempe ved paa en Maade at sige, Enhver kan tage Bevilling paa saamange Næringsbrug, som han vil, og cumulere dem, drive dem i Fællesskab; det er godt, det er ingen Skade til; men det afhjælper ikke Hovedmanglen; thi dersom jeg, boer paa et Sted, hvor det er fordeelagtigt for mig at gjøre Jldtænger, men jeg for Resten er Smeder, hvorfor skal jeg da betale Afgift som Smed, for at have Lov til at gjøre disse Jldtænger? Der er iøvrigt mangfoldige Gjenstande, som ligge langt nærmere. Det er saa besynderligt, naar man undersøger, hvor der er Næringsfrihed, at see, hvorledes Haandværkerne i visse Dele af en By, der nemlig, hvor der er stor Samfærdsel, hvor der er en Mængde, som tilberede enkelte Arter Gjenstande, kun gaae ud paa at tilberede disse enkelte Gjenstande, medens de fra andre mere fraliggende Steder modtage Alt, hvad de troe, at Bedkommende, som komme dertil, kunde behøve, hvad enten det horer til deres almindelige Næringsbrug eller ikke; forsaavidt de ikke kunne forfærdige det selv, have de det som Handelsvare tilstede. Handel og Haandværk ere her forbundne; men her